

MULTIDISCIPLINARY ACADEMIC NOTES. THEORY, METHODOLOGY AND PRACTICE

Proceedings of the XXVII International Scientific and Practical Conference

Prague, Czech Republic
July 12 – 15, 2022

ПРОБЛЕМА МОЗКОВИХ ІНСУЛЬТІВ У ДИТЯЧОМУ ВІЦІ

Прокопів Марія Мирославівна,
д.м.н., професор

Ілляш Тетяна Іванівна,
к.м.н., доцент

Рогоза Світлана Володимирівна,
к.м.н., доцент

Крилова Вікторія Юріївна,
к.м.н., доцент

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця,
м. Київ, Україна, кафедра неврології

В Україні є висока захворюваність на мозкові інсульти (МІ). Це обумовлено декількома причинами. Оскільки МІ є віковою патологією, то великий вплив має демографічна ситуація – збільшення кількості людей похилого віку. Однак, головною причиною є зростання поширеності серед населення факторів ризику МІ: артеріальної гіпертензії, цукрового діабету, ішемічної хвороби серця, а також паління, зловживання алкоголем, гіподинамії, неправильного харчування.

Проблема дитячого інсульту стала актуальною в останні десятиліття [1]. Інсульт входить до десятки головних причин смерті у віковій групі від 1 до 44 років [2]. У дитячій популяції ішемічний інсульт (інфаркт мозку) складає в середньому 55 % від загальної кількості всіх типів інсультів [3], частота його розвитку варіює від 0,2 до 7,9 випадків на 100 тис. дітей, що залежить від території та часу реєстрації. За даними дослідження випадків інсульту у дітей віком до 16 років у Франції за період 1985–1993 рр., проведеного М. Giroud та співавт., частота виникнення інсультів склала 13,02 випадків на 100 тис. дітей на рік (95% довірчий інтервал (ДІ) 8,54–8,84), при цьому частота розвитку ішемічного інсульту – 7,911 випадків на 100 тис. дітей на рік (95 % ДІ 2,56–14,57) [4]. Згідно з даними Канадського педіатричного реєстру, за період 1992–2001 рр. частота розвитку ішемічного інсульту серед дітей віком до 18 років склала 1,72 випадку на 100 тис. дітей на рік (частота в неонатальному періоді – 10,2 випадків на 100 тис. живо народжених дітей) [5]. Частота виникнення ішемічного інсульту у віці молодше 20 років у Північній Каліфорнії у 1993–2003 рр. склала 2,4 випадки на 100 тис. на рік [6]. За даними Швейцарського реєстру інсульту у педіатричній популяції (Swiss Neuropaediatric Stroke Registry, SNPSR), в період з січня 2000 р. по грудень 2012 р. частота ішемічного інсульту з симптоматичним тромбозом венозних синусів у дітей віком до 16 років склала 2,1 випадки на 100

тис. дітей на рік [7]. Згідно з даними за 2009 р., захворюваність на ІІ у Москві склала 0,79 випадку на 100 тис. дітей на рік [8].

Щодо смертності від інсульту, то при аналізі смертності від якоїсь хвороби у тій чи іншій країні важливо враховувати частку осіб різного віку і статі, що проживають у цій країні. Наприклад, у нашій країні смертність населення у всіх вікових групах від інсульту складається з мінімальних значень смертності у дітей, середніх показників її у осіб працездатного віку і максимальних цифр у літніх осіб та осіб похилого віку. Так, за статистичними даними ВООЗ доля смертей від гострого порушення мозкового кровообігу серед всіх інших нозологій пропорційно зростає у вікових групах: у 0 до 14 років (біля 1 %) і у старше 70 років до 30% випадків.

Інсульт має як медичну, так і соціальну та економічну значимість для суспільства, у зв'язку з чим виникає необхідність прогнозування пов'язаних з ним витрат.

Дані офіційної статистики не надають детальної інформації про захворюваність на інсульт. Організовані реєстри пацієнтів з інсультом є єдиним джерелом інформації про захворюваність, смертність, фактори ризику та причини інсульту, про частоту рецидивів і соціальні наслідки [9].

Згідно з рекомендаціями ВООЗ для надання достовірних даних щодо якісного покращання допомоги хворим на інсульт у кожній країні рекомендовано створити національні реєстри [10]. Разом з тим в Україні немає реєстру хворих на мозкові інсульти як у дорослих, так і у дітей.

Таким чином, можна констатувати, що проблема інсульту у дитячому віці є актуальною у нейропедіатрії, оскільки цереброваскулярні хвороби є однією з найважливіших причин смертності та хронічної захворюваності дітей. Діагностика цієї патології у дітей часто запізнюється через слабо виражені та неспецифічні симптоми і потребує виключення широкого кола інших хвороб, як вроджених, так і набутих.

Відомо більш ніж 100 факторів ризику інсульту у дітей, які значно відрізняються від факторів ризику у дорослій популяції, і більшість дослідників відзначають мультифакторність гострого розладу мозкового кровообігу у дітей.

Порівняльний аналіз реєстрів інсульту у дітей, створених у різних країнах, показав, що найбільш оптимальним є проведення даної роботи на базі багатопрофільних педіатричних стаціонарів, які дозволять поєднати своєчасну на всебічну діагностику з виявленням всіх значимих етіологічних факторів інсульту.

Багатопрофільна команда спеціалістів, підготованих у сфері інсульту у дітей, забезпечує повноцінну діагностику і визначає оптимальні терапевтичні стратегії. Як показує аналіз діагнозів, з якими діти поступали до стаціонару, настороженість педіатрів, неврологів та інших спеціалістів щодо інсульту у дітей досить низька [11].

Автори даної статті акцентують на тому, що поінформованість лікарів невідкладної допомоги, педіатрів та лікарів інших профілів, які працюють у педіатрії, щодо можливості виникнення інсульту у дітей дозволить покращити

своєчасну діагностику цереброваскулярних хвороб зі своєчасним скеруванням таких хворих на госпіталізацію і консультацію до профільних спеціалістів.

Важливою складовою у програмі спостереження за дітьми, які перенесли інсульт є всебічне діагностичне обстеження таких пацієнтів та реабілітаційні заходи з розробкою індивідуалізованої програми відновлювального лікування з одночасним проведенням вторинної профілактики.

Список літератури

1. Щедеркина И.О., Витковская И.П., Колтунов И.Е. и др. Инсульт у детей. Формирование педиатрического регистра инсультов: международный и региональный опыт. *Русский журнал детской неврологии*. 2018. №13(1). С.7–19.
2. Heron M. Deaths: leading causes for 2010. *Natl Vital Stat Rep*. 2010. V.62(6). P.1–97. PMID: 24364902.
3. Roach E.S., Golomb M.R., Adams R. et al. Management of stroke in infants and children: a scientific statement from a special writing group of the american heart association stroke council and the council on cardiovascular disease in the young. *Stroke* 2008. Vol.39(9). P.2644–91. PMID: 18635845. DOI: 10.1161/STROKEAHA.108.189696.
4. Колтунов И.Е., Щедеркина И.О. Проблема инсульта у детей: актуальность и перспективы. *Детский доктор*. 2016. №3(3). С.10–1.
5. De Veber G.A., Kirton A., Booth F.A. et al. Epidemiology and outcomes of arterial ischemic stroke in children: The Canadian Pediatric Ischemic Stroke Registry. *Pediatr Neurol*. 2017. N.69. P.58–70. PMID: 28254555. DOI: 10.1016.
6. Agrawal N., Johnston S.C., Wu Y.W. et al. Imaging data reveal a higher pediatric stroke incidence than prior US estimates. *Stroke*. 2009. Vol.40(11). P.3415–21. PMID: 19762687. DOI: 10.1161/STROKEAHA.109.564633.
7. Steinlin M., Pfister I., Pavlovic J. et al. The first three years of the Swiss Neuropae- diatric Stroke Registry (SNPSR): a population-based study of incidence, symptoms and risk factors. *Neuropediatrics*. 2005. V.36(2). P.90–7. PMID: 15822021. DOI: 10.1055/s-2005-837658.
8. Зыков В.П., Васильев С.А., Комарова И.Б. и др. Ишемический инсульт в детском возрасте. *Лечебное дело*. 2009. №2. С.12–20.
9. Маслюк О.А., Смоленцева И.Г., Амосова Н.А. и др. Госпитальный регистр инсульта в специализированном отделении для больных с острым нарушением мозгового кровообращения. *Саратовский научно-медицинский журнал*. 2014. N.10(4). С.819–23.
10. Kjellstrom T., Norrving B., Shatchkute A. Helsingborg declaration 2006 on Europe stroke strategies. *Cerebrovasc Dis*. 2007. V.23(2–3). P.231–41. PMID: 17139166. DOI: 10.1159/000097646.
11. Комарова И.Б., Зыков В.П. Классификация CASCADE артериального ишемического инсульта в детском возрасте. *Журнал неврологии и психиатрии*. 2013. № 5. Вып. 2. С.10-15.